Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI · Sınav 5 (Zor düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 5

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
1a	**SB.5.2.2** Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevredeki değişimi neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme	Örnek: Sanayi tesisleri arttı → iş imkânı doğdu ve nüfus arttı → yeni konut, yol ve fabrika alanları için ormanlar azaldı → sanayi dumanı ve azalan ağaçlar nedeniyle havası temiz gün sayısı azaldı.	En az üç değişimi kullanma **(4 p)** Değişimleri mantıklı neden-sonuç bağlarıyla sıralama **(5 p)** **Toplam: 9 p**
1b		Yorum eksiktir; ormanların azalmasının tek nedeni nüfus değildir. Tablodaki sanayi tesisi sayısındaki büyük artış da orman alanlarının fabrikalar için kullanılmasına yol açmış olabilir. Değişimlerin birden fazla nedeni vardır.	Yorumun hatalı / eksik olduğunu belirtme **(3 p)** Tablodan başka bir neden gösterme (sanayi) **(5 p)** **Toplam: 8 p**
1c		Örnek: Fabrikalara filtre takılmasını zorunlu kılardım; böylece hava kirliliği azalır. Yeni ağaçlandırma alanları açardım; böylece ormanlık alan genişler ve hava temizlenir.	İki uygun karar **(4 p)** Kararların gerekçesi **(4 p)** **Toplam: 8 p**
2a	**SB.5.2.2** Yaşadığı ilde doğal ve beşerî çevredeki değişimi neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme	Beşerî değişimler: otel yapımı, kumsala şezlong konması, yaz nüfusunun artması. Doğal çevreye etkisi: kıyı kirliliği artmış, balık sayısı azalmış, kumsalın doğal yapısı bozulmuştur.	Beşerî değişimler **(4 p)** Doğal çevreye etki **(4 p)** **Toplam: 8 p**
2b		Esnaf değişimi olumlu, balıkçı olumsuz görmektedir. Çünkü turizm esnafın gelirini artırırken, kirlilik balıkçının geçim kaynağı olan balıkları azaltmıştır. Aynı değişim farklı insanları farklı biçimde etkiler.	Görüşleri doğru karşılaştırma **(4 p)** Farkın nedenini geçim kaynaklarıyla açıklama **(5 p)** **Toplam: 9 p**
2c		Örnek: Otellerin atık sularının arıtılması zorunlu olmalı ve kıyıda düzenli temizlik yapılmalı; böylece turizm sürerken deniz temiz kalır ve balıklar azalmaz.	İki tarafı da gözeten öneri **(5 p)** Önerinin gerekçesi **(3 p)** **Toplam: 8 p**

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
3a	**SB.5.2.4** Ülkemize kara sınırı olan komşu devletler hakkında bilgi toplayabilme	1. yanlış: Ermenistan'ın denize kıyısı yoktur (Karadeniz'e kıyısı olan doğu komşumuz Gürcistan'dır). 3. yanlış: En uzun kara sınırımız Suriye iledir.	1. ifadeyi bulup düzeltme **(5 p)** 3. ifadeyi bulup düzeltme **(5 p)** **Toplam: 10 p**
3b		Örnek: Bilgileri atlas, ansiklopedi ve resmî siteler gibi güvenilir kaynaklardan almak; aynı bilgiyi en az iki kaynakta karşılaştırmak; kaynaklarını not etmek.	Her uygun adım (2 × 4 p) **(8 p)** **Toplam: 8 p**
3c		Batı (kuzeybatı): Yunanistan, Bulgaristan. Doğu (kuzeydoğu ve doğu): Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan (Nahçıvan), İran. Güney (güneydoğu): Irak, Suriye.	Batı grubu **(2 p)** Doğu grubu **(3 p)** Güney grubu **(2 p)** **Toplam: 7 p**
4a	**SB.5.2.4** Ülkemize kara sınırı olan komşu devletler hakkında bilgi toplayabilme	Kaynak B'ye güvenmelidir. Çünkü resmî bir kurumdan alınmıştır ve günceldir (dün yayımlanmıştır). Kaynak A ise eskidir; durum o zamandan bu yana değişmiş olabilir.	Kaynak B'yi seçme **(3 p)** Resmî olma gerekçesi **(3 p)** Güncellik gerekçesi **(3 p)** **Toplam: 9 p**
4b		Bazı bilgiler zamanla değişir (sınır kapısının durumu, yollar, nüfus gibi). Eski kaynaklardaki bilgi bugün geçerli olmayabilir; yanlış bilgiyle karar verilirse zaman ve emek kaybı yaşanır.	Bilgilerin zamanla değişebildiğini belirtme **(4 p)** Eski bilginin yol açabileceği sorunu açıklama **(4 p)** **Toplam: 8 p**
4c		Örnek: Gürcistan'a açılan sınır kapısının adı ve yeri (Sarp – Artvin) – atlas, resmî siteler; kapının güncel çalışma durumu – resmî kurumların duyuruları; yol ve hava durumu – resmî karayolu ve meteoroloji kurumları.	İki uygun bilgi **(4 p)** Uygun kaynaklar **(4 p)** **Toplam: 8 p**

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.